

katumisega riskivad salakütid, kes ei lase tapetud looma liha veterinaaril kontrollida. Keeritsuss ei hävi soolalt ja suitsutatud lihas.

Need ussid võivad põhjustada väheseid külmetushaigust meenutavaid nähte. Raskematel juhtudel tekib palavik, lihasvalud, seedehäired jms.

Paelussid saab toorest lihast

Paelussid kasvavad mõnikord isegi üle 10 m pikkuseks. Neil on päis, keha moodustab rea segmente. Kere lõpus olevad segmentid sisaldavad mune. Päis on varustatud iminapaga.

Seapaeluss ehk nookpaeluss parasiiteerib inimeses, vaheperemees on siga. Veise- ehk nudipaelussi vaheperemees on veis. Inimene nakatub, süües paelussi tsüste ehk tange sisaldavat toorest liha. Munad satuvad koos toiduga loomade seedekulglassse. Inimese vöölihastes valmivad nende vastsed.

Nakatamine toimub kuumtöötlemata või halvasti töödeldud liha söömisel. Põhjustab inimestel seedehäireid.

Laiuss – kalasööjate nuhtlus

Laiuss koosneb samuti lülidest ja pikkus võib ulatuda kuni 15 meetrini. Enamasti on inimesel üks parasiit, kuid on olnud juhtumeid, kui on väljutatud koguni 10 laiussi. Sellel ussil on koguni kolm peremeest. Inimene või loomad, harva linnud on lõpp-peremehed. Vähilised ja kalad on vaheperemehed.

Laiuss on levinud Eestis Peipsi ääres ja Saaremaal, kus süüakse palju kala. Inimene nakatub toores kalas olevatest vageltangudest. Allaneelatud vastsed kinnituvad sooleseinalle. Saavutanud suguküpsuse, hakkavad nad munema. Roojaga vette sattunud munast sünnib vastne. Vähid kasutavad neid toiduks. kalad omakorda söövad vähke.

Kasvades põhjustab laiuss lõpp-peremehel seedehäireid, nõrkustunnet, kõhnumist ja aneemiat ehk kehvverestust. Vahel võib inimene märgata oma roojas tema lülisid, kuid on olnud juhtumeid, kus parasiit on elanud organismis aastakümneid, ilma et peremees seda oleks märganud.

Kääbuspaeluss – siinmail harva

Tema pikkus on vaid 2–4 cm. Nakatamine toimub suu kaudu. Need parasiidid kinnituvad inimese peensoole seina külge. Munad levivad roojaga. Kuna need säilivad mõne päeva, siis ka saastunud esemete kaudu. Eestis leitakse kääbuspaelussi harva. Ta võib põhjustada seedehäireid ja nõrkust.

Kuidas nugiuse mitte saada

- Enne sööki ja pärast tualetis käimist peske käsi.
- Ärge närige küüsi!
- Peske hoolikalt aiamarju ja juurvilju voolava vee all.
- Ärge väetage aeda inimfekaalidega.
- Puhastage ruume märja lapi ja tolmuimejaga.
- Sööge liha, mis on läbinud veterinaarse kontrolli.
- Inimeste väljaheited ei tohi sattuda karjamaale, sigade ja veiste söödale, veekogudesse.
- Kala ja liha tuleb enne söömist piisavalt kuumtöödelda, parim on keetmine.

Kuidas neist lahti saada

Kahtluse korral pöörduge perearsti poole, kes kontrollib rooja ussimunade suhtes ja määrab ravimi. Tänapäeval on tõhusaid vahendeid. Mõnikord ei piisa ravimi ühekordsest manustamisest.

NAOMI LOOGNA,
professor

LUGEJA KIRJUTAB

Nurmenukk on ravimtaim

7. mai Targu Talitas ilmus lugu "Harilik nurmenukk on tegelikult salatitaim". Protestin selle pealkirja vastu! Olen ammu ajast oma vanavanaema õpetuse järgi kasutanud nurmenukku kõha- ja vitamiiniteena, kevadel värskest paari lehe haaval. Andnud ka oma väikestele lastele. Umbes 10 aastat tagasi kohtasin ajakirjanduses üleskutseid teha nurmenukust salatit. Rõõmsalt tegini seda ning meie suurest perest sai kaks liiget tõsise, hooti teravalt lõikava kõhuvalu, mis sundis ka öösel mitu korda õuetualetti kasutama! Põhjust taga ajades sain targemaks: nurmenukk ongi suuremas koguses paljudele vastunäidustatud! Temasse kui ravimtaimesse tuleb suhtuda aukartusega.

Rohelise elulaadi austaja
TIIU

Vastab

TARGU TALITA

Loo pealkiri on tõesti pisut n-õ üle paisutatud. Neutraalsemaks jäi see muutmata tõmbamaks veidi rohkem tähelepanu ning kutsuaks inimesi üles värsket ja rohelist sööma.

Kindlasti ei tohi millegagi liialdada, iseäranis tuleb katsetada ettevaatlikult neid toite, millega harjunud pole.

Nurmenukk sisaldab rohkesti C-vitamiini. Juba selle vitamiiniga liialdamine ükskõik mis kujul võib esile kutsuda kirjas kirjeldatud nähte.

Nii et julgelt, aga ikka ettevaatlikult!

**PRILLI-
RAAMID**

kuni **70%**

Soodustus kehtib raami ja klaaside koosostul mai lõpuni.

**PÄIKESEPRILLID
-30%**

Armando Bruno polaroid-
klaasidega päikeseprillid
-50%

WWW.OPTIKA.EE